Nimic nu trebue să s'ascundă!

de Moş Toader

Par'că-l văd şi acum. Sunt douăzeci de ani de-atunci. De câte ori intram în clasă şi mă aşezam la catedră, chipul lui îmi răsăria înaintea tuturor.

Părul lui, nici odată tuns la vreme, se sbârlia pe creştetul capului ca o creastă de cocoş îmbufnat. Şi atunci ghiciam numai decât că s'a certat sau s'a înghiontit cu vreun conşcolar în recreaţie. Nările i se umflau uneori în chip deosebit, făcându-l să se întoarcă nerăbdător când în dreapta când în stânga, ca pentru a căuta ceva şi atunci ghiciam că a adulmecat vreun miros de pradă, ceva, vre-o bunătate din ale gurii, pela vreun vecin, în pupitru. Il urmăriam în ascuns, dar nu-i spuneam deocamdată nimic, pentrucă plănuiam să-i cercetez sufletul mai cu deamănuntul şi numai la urmă să iau măsuri pentru îndreptarea acestui băiat — ce-i drept — deştept, dar din cale afară de svăpăiat şi mai ales mincinos. Trebuia mai întâi să-l fac a înţelege că la mine nu încap minciunile şi că ele, oricât de meşteşugite mi-ar fi înfăţişate, eu le aflu. Să ştie el că sunt un mare ghicitor.

Mi-aduc aminte că, pentru a-mi ascute creionul, mă folosiam în totdeauna de bricegelul lui, un bricegel strălucitor, cu prăselele de os. Era o mare fală la acest şcolar ambiţios că eu mă slujiam de cuţitaşul lui. Aceasta o citiam după faţa trufaşe cu care se înapoia el printre bănci după ce mă servia.

Odată, venind la catedră pentru acest lucru, îl privesc cu atenţie şi-i văd pe piept şi pe colţul buzei nişte pete gălbui, uscate de curând. Il întreb:

— Ţi-au plăcut ouăle cu zeamă pe care le-ai mâncat azi?

El aplecă fruntea la vale, răspunse un «da» sfios şi apoi înălţând nişte ochi mari către mine, mă privi mirat, mirat peste măsură, ca şi când ar fi dorit să mă 'ntrebe: «De unde ştiţi ce-am mâncat eu azi?»

Nu i-am dat nici o lămurire...

Altădată, îl zăresc intrând în clasă sgâriat la obraz, cu doi nasturi smulşi dela haină, cu un ciorap rupt şi cu ghiata murdărită ca de călcătura cuiva. Tac. Mă plimb printre bănci explicând şi ascultând lecţia şi tocmai târziu, aşa, ca din senin, mă îndrept spre el şi-i zic:

— Dumitraşcule, diseară vei căpăta câteva palme acasă, dela mama ta!

Şi apoi urmez lecţia mai departe, fără a mă mai gândi la el.

A doua zi, la ora recreaţiei şedeam la fereastra deschisă şi priveam jocul copiilor din curte. Sub această fereastră, doi şcolari, Dumitraşcu al nostru şi cu un altul, vorbiau împreună.

— Ce-o fi cu «domnul» nostru, măi, de ştie să ghicească atât de bine?

— Ştiu şi eu?

— Uite, odată mi-a ghicit ce-am făcut, iar eri mi-a prezis ce-o să păţesc. M-am bătut cu Ionică. Mama a aflat şi mi-a tras seara o bătate straşnică. De unde a ştiut «domnu» că m'am bătut cu Ionică şi cum a putut ghici că o să mă bată mama?

A trecut câtva timp. Intr'o dimineaţă burniţoasă de toamnă, pe când mă îndeletniciam cu punerea unor note în catalog, copiii fiind în repauz, aud odată un pocnet şi un duruit de geamuri, care venia dinspre cancelarie. Alerg într'acolo. Geamul cel mare zăcea prefăcut în mii de bucăţi pe podea. Printre cioburi, se resfăţa, ca un nevinovat, briceagul cu prăselele de os al lui Dumitraşcu. Am înţeles toată întâmplarea. Ridic briceagul, îl aşez frumuşel în buzunarul vestei şi dau porunca să se sune clopoţelul pentru intrarea şcolarilor. Unii vin zglobii, vioi şi veseli. Alţii apar pe uşe cu feţele gânditoare, îngrijorate. Dumitraşcu intră cu obrajii roşii, cu ochii clipind repede şi nu îndrăsneşte să-mi întâlnească privirea. Eram acuma fără nici o îndoială asupra celor petrecute.

— Cine-a spart geamul de la cancelarie? întreb eu. Nimeni nu răspunde. Câţiva copii îndreaptă sfioşi privirile către banca lui Dumitraşcu, dar nu îndrăsnesc să-i rostească numele.

Deodată, diavolul cu musca pe căciulă, luându-şi inima'n dinţi, hotărît pentru o sforţare care se vedea cât de colo că nu e de puterile lui, se ridică în picioare, lasă capul în jos şi-mi spune:

— Domnule, eu am văzut. Eram pe-acolo. Vântul l-a spart!...

Şi se aşeză jos, cu seninătate, sigur că a isbutit să mă înşele; iar eu îl las cu părerea şi cu liniştea lui, hotărît însă ca, de data asta, să-l satur şi să-l desbar pentru toată viaţa de urîtul lui obiceiu de a minţi!

După o jumatate de ceas, când el se simţia mai fericit ca întotdeauna, mă fac că vreau să-mi ascut creionul:

— Dumitraşcule, adu-mi puţin briceagul tău.

Roşu ca focul, zăpăcit peste fire, el se scoală, se scotoceşte prin buzunare, s'apleacă la pupitru, caută prin ghiozdan până îşi răvăşeşte toate lucrurile din el şi apoi îmi zice: